

ייצג פון פריי

תולדות | עיונים | הערות

התחזקות | התעוררות | מכתבים

בעניני רביה"ק מברסלב זי"ע

מכתבי מוהרנ"ת - עלים לתרופה, עם מכתבים חדשים והוספות מכת"י ביאורים וצינונים, הערות והארות

פרשת בה"ב
שנת תשע"ה

והרב מטשערהרין ז"ל בהמראה מקומות להספר המדות ציין וז"ל: במדר פ"ח סי' י"א ועיין מתנת כהונה שם, ועייש במדר פ"ח סי' י' אין לך כל עשב ועשב שאין לו מול ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל, הה"ד הידעת חקות שמים (רמז לידעת טבעי העולם) אם תשים משטרו בארץ לשון שוטר (רמז שנשתעבד העולם תחתיו) רמז רחוק, ועיין בהקדמת הראב"ד לספר יצירה (ר"ז) שכתב להדיא: אם ידע אדם חוקת השמים וארץ מי ממונה מן החיות על המים, ומי ממונה מן החיות על האש, וכן כיוצא בזה בכל חקות השמים, או יוכל להודיר הכח ההוא על הארץ שנאמר הידעת חקות שמים או תשים משטרו בארץ עכ"ל. ועיין בספר חיי מוהר"ן בהשמטות השייכים להתורות (ס' ע"ה וס' ע"ו), מה שהוסיף מוהרנ"ת לבאר דבריו הק' שם.

וכ' מוהרנ"ת ז"ל בליקו"ה הל' מילה (היה אות כ"ג-כ"ח וז"ל: כל היסורים שיש לאדם ח"ו הכל הוא מחמת חסרון הדעת, דהיינו על ידי שאינו יודע בכל עת ורגע שהכל בהשגחה פרטית ותולה בטבע כמו"ש ארמ"ר (בס' ר"ן) מאמר"ל בשעה שהקב"ה זוכר את בניו וכו', כי מי שיוודע בדעת שלום מהכל מאתו יתברך אין לו שום יסורים, כי יודע שבוודאי הכל לטובה, וגם על ידי זה בעצמו שיוודע שהכל מאתו יתברך על ידי זה בעצמו יוכל לבטל היסורים בכל עת שירצה, וזה מרומז בדבריו ז"ל מ"ש בספר האי"ב (אות דעת סי' ב') וז"ל דע לפי גודל ידיעת טבעי העולם כן נמסר ונשתעבד העולם תחתיו, ולפיכך היו האריות נכנעים תחת דניאל וכו' עיי"ש היטב, וכל מ"ש קודם לזה באות שלפניו עיי"ש היטב, כי שני המאמרים שבשני האותות א' ובי' הם מקושרים ומחוברים זה בזה כמבואר למבין. כי באמת אין שום טבע, כי הטבע בעצמה היא השגחה כמ"ש בסוף סי' י"ז בלקו"ה, כי השם יתברך מחיה ומקיים כל דבר בהכמתו שהוא החיות של כל דבר כמ"ש החכמה תחיה, וכמ"ש ה' בהכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תרומות נבקעו וכו'. ויש רביז"ל באות הג"ל כי הטבע מתנהגת בהידיעה והיא תחת יד הידיעה, היינו כי עיקר חיות וקיום והנהגת הטבע של כל דבר הוא על ידי הידיעה שהיא חכמת ודעת הבורא יתברך שמנהיג כל דבר בהכמתו כמ"ש כולם בהכמה עשית וכו"ל, והצדיק האמת כמו דניאל שכל רז לא אניס ליה הוא נכלל עם דעתו בדעת הבורא יתברך, כי זהו שלימות הצדיקים הגדולים בני עליה שהם מבטלין עצמן בכל עת, עד שנכללים בדעתו יתברך, ועל ידי זה הם יודעים טבע של כל דבר, היינו שיוודעים עצם חיות של הטבע של אותו הדבר שזה הדעת מחיה ומקיים ומנהיג אותו הדבר, ואוי בוודאי כפי ידיעתו ואת כן נמסר ונשתעבד העולם תחתיו.

וז"ש בדניאל אלקי שלח מלאכיה וסגר פום אריוותא וכו'. כי כל דבר יש לו מלאך הממונה עליו, כי אפילו כל עשב ועשב אמרו רז"ל אין לך כל עשב ועשב שאין לו מלאך המכה אותו ואומר לו גדל, מכל שכן בעלי חיים שהם גבוהים יותר מצמחים, בוודאי כל בריה ובריה, מכל שכן כל מין ומין של בהמה היה ועוף יש לו מלאך ושר ממונה עליו שמשם מקבל חיותו כפי טבעו. נמצא שטבע של כל דבר מתנהג על ידי המלאך הממונה עליו, וזה שאיתא בספרים שאלה"ם בנמטריא הטב"ע, בחינת מלאך שנקרא אלהים במקרא, שהטבע מתנהג על ידי המלאך הממונה על כל דבר להנהיג טבע זאת שיש לאותו הדבר, והמלאכים הם שכללים כידוע וכמ"ש בהתורה חרי ר"ש סי' ס"א, והם מקבלים שכלם מגבוה מעל גבוה עד שמקבלים מאחרותו יתברך ששם הכל באחרות בלי הברל כמ"ש באות הקודם שם.

ועל כן הצדיק גבוה מהמלאך, כי גם במלאכים כתיב והחיות רצוא ושוב, על שעולים ומתנשאים בכל פעם לשאוב חיותם, שהוא הדעת, מהיחיד קדמון יתברך, והם שואבים דעתם שהוא חיותם משם ברצוא ושוב, ועל ידי זה הם מחיין ומנהיגים כל דבר שהם ממונים עליו. אבל המלאכים אינו בעלי בחירה והם מוכרחים לקבל ולשאוב חיות בכל פעם כפי המתנותו כפי מה שצריך להמשיך חיות לאותו הדבר שנתמנה עליו, ואינו יכול לשנות בעצמו כלל. אבל האדם הצדיק שהוא בעל בחירה יכול לבטל עצמו מחייו דאי עלמא בבחירתו. ואוי עולה למקום שעולה ונכלל בו יתברך ויכול לשאוב משם תורה בכל פעם, שהוא החכמה והדעת שמחיה ומקיים

והנה דע ידידי שפה כאשר נעשה הרעש מענין מה שכתוב בהאליף ביי"ת, נמצאו אנשים בעלי דעה שאינם מאנ"ש כלל. רק שנטו דעתם להסתכל עד האמת. ושחקו מזה, ואמרו שאפילו לא היה שום תירוץ על זה, איך יעלה על הדעת לחלוק על צדיק מפורסם כזה בשביל איזה קשיא ופליאה שמצאו בספריו, כי הלא כבר שמענו פליאות רבות גדולות מאלה, על כל הצדיקים מפורסמים, אדרבה אין צדיק מפורסם שלא יהיה פליאות ותמיהות עצומות עליו [עיין ליקו"מ ח"ב סי' ג"ב מה שקשה קושיות על הצדיקים והו מוכרח להיות, כי הצדיקים מתדמים ליוצרים כמובא, וכמו שקשה קושיות על השי"ת כמו כן בהכרח שיהיה קשה קושיות על הצדיק כי הוא מתדמה אליו יתברך עכ"ל. וע"ע בח"א סי' ס"ג שיש לפעמים אצל הצדיק שהוא בחינת מכסה שנתכסה ונתעלם מהם וכו' שנופלים עליו קושיות ותמיהות עיי"ש]. ואמרו גם כן מה שאמרו רבותינו ז"ל (יומא ע"ב) זכה נעשה לא סם חיים, לא זכה נעשה לו וכו'. ואחד אמר משל נאה על זה, ואי אפשר לבאר בכתב כל דבריהם.

ומכל שכן שלפי האמת רואים בעינים כוונתו הק' של אדמו"ר ז"ל, שאין כוונתו ח"ו לדעת טבעי העולם על פני חכמת המחקרים כמו אריסטון ואפלטון שר"י, רק כוונתו לדעת סוד מטבע מהיכן שורשה באותיות התורה ובצירופיהם וכו', כמובן ומבואר באות הקודם לזה עיי"ש. [וכדי להבין היטיב המשך המכתב נכון להעתיק כל לשון רביז"ל שם, וז"ל ספר המדות (אות דעת ח"ב אות א'): דע כי לכל העולמות ולכל נברא יש לו קומה מיוחדת ובנין מיוחד, למשל מין האריה, קומתו נבדל ממין הצאן, הן בכוחו והן בבנין איבריו, והן בקולו, וכן בכל הנבראים, ההבדלים הן כולם רמוזים בתמונת האותיות ובצירופיהם. והווכה להבין את התורה יוכל להבין רמזות כל ההבדלים שבין כל הנבראים, וגם ידע התאחדותם, היינו ראשיתם ותכליתם, כי בראשית ובתכלית הם באחדות בלי הברל עכ"ל.

ושם באות ב' וז"ל: דע לפי גודל ידיעת התורה וטבעי העולם, כן נמסר ונשתעבד העולם תחתיו, ולפיכך היו נכנעים האריות תחת דניאל, כי דניאל היה חכם גדול וכל רז לא אניס ליה, והיה יודע טבע האריה, והטבע מתנהגת בידיעת התורה, והיא תחת יד הידיעה עכ"ל.

וכתב שם בהגהות הרב מטשערהרין זצ"ל וז"ל: אמר המעתיק, שמעתי מפי מ"ר הר"ר נתן זצ"ל, שזה האות ב' שייך לאות א' הקודם לו, למה שמבואר 'והווכה להבין את התורה, ויכל להבין רמזות כל ההבדלים וכו', שזה הוא בחינת כל טבעי העולם' ועל זה סובב הולך סימן ב' המתחיל 'דע לפי גודל ידיעת התורה וטבעי העולם' היינו כפי שזוכה להבין צירופי אותיות התורה, כי כפי גודל הבנתו באותיות התורה ובצירופיהם וכו', כמו כן גדלה ידיעתו בטבעי העולם והבן, ועיין בליקוטי הלכות חיר"ד הל' מילה (ה"ה אות כ"ג ואת כ"ד) עיי"ש ביאור נפלא בזה, וינעם לך לעד.

והאמת שמי שמביט בעין טובה, בעין אמיתי, בלב ישר, אין קשה לו כלל, אדרבה רואה מזה נפלאות גדולת השם, וצדיקו האמיתי, ולהמתנגדים הדוברים על צדיק עתק המביטים מעיקרא בספריו הקדושים ברע עין, לחפש ולבקש עלילה, לא יספיק שום ביאור, כי אחר כל הדברים והאמת האלה יחפש ויבקש תואנה ועלילה לדבר על הצדיק הנ"ל ותלמידיו זי"ע, עתק בגאוה ובוז, אך אף על פי כן לא יכולתי להתאפג מלהציג מה ששמעתי מעט בזה וקושטא קאי, ועד ארגיעה לשון שקר ואמת ה' לעולם, ויצילנו מחרב פיפיות, כאשר עד הנה עורונו חרמו יתברך, כן אל יעזובנו לנצח אכ"ו, ועיין ג"כ בליקוטי א' סי' י"ט בתפלה לחבקוק ותבין קצת, ועיין שם ג"כ בסימן י"ז עכ"ל.

להבין את התורה, יוכל להבין רמיות כל ההבדלים שבין כל הנבראים, וגם ידע התאחדותם היינו ראשיתם ותכליתם, כי בראשית ובתכלית הם באחדות בלי הבדל".

שומו שמים על זאת, העירה והקיצה ה' למשפטו ולריבו, מי שמע מי ראה נוראות כאלה. ואם היה החולק שמים לבו אל האמת לבטל נצחוננו הרע נגד האמת, היה רואה שם גדולת הבורא יתברך, וגדולת תורתנו הקדושה וגדולת רבינו ז"ל, ואי אפשר להאריך בזה כאן.

על כל פנים מזה אנו מבינים שמה שכתב תיכף "דע לפי גודל ידיעת טבעי העולם וכו'" כוונתו לפי גודל ידיעת הטבע, איך הוא מושרשת באותיות התורה, שעל פיה מתנהגת הטבע. וכמו שכתוב אחר כך כי "דניאל היה חכם גדול, וכל רז לא אניס ליה, והיה יודע טבע האריה וכו'", ובוודאי מה שכתב "וכל רז לא אניס ליה" אין כוונתו ח"ו על חכמת המחקרים כפי דעת הטועים האומרים שח"ו אריסטו היה חכם כדניאל או יותר, רחמנא ליעלן מדיעות רעות כאלו. אבל אנו מאמינים בני מאמינים שמה שנאמר על דניאל וכל רז לא אניס ליה (דניאל ד, ו, ה) הכוונה על רזין עילאין, רזין גנוזין וסתמיין. ומי שיודע הטבע על פי סתרי רזין גנוזין כאלה בוודאי הטבע נשתעבד תחתיו, וזהו בעצמו תוקף הנס שעשה השם יתברך לדניאל.

כי החולקים רוצים להפוך הקערה על פיה, וכל חריקת שינם הוא שרוצים להעליל ולהכחיש. שאם כן מכחישים ח"ו בתוקף הנס. וימלא פיהם חצי על שטות הבל כזה, שרוצים לתלות בוקי סרוקי בצדיק אמיתי קדוש ונורא כזה, אשר ידוע ומפורסם, שכל ימיו עסק ביגיעות עצומות להכניס אמונה בישראל בפשיטות ובתמימות בלי שום חכמות, וגלה הרבה תורות נפלאות ונוראות על זה כמפורסם, ואייתי ספר ותחזה ביה. וכל יסורים קשים ועצומים שהיה לו, וכל התנגדות המחלוקת העצום עליו, ועל הנלווים אליו, הוא רק מחמת זה שרוצה להכניע כל דעות זרות וכפירות מישראל, ולהכניס אמונה שלימה בעולם, כידוע למי שזכה לעמוד לפניו.

ואיך יעלה על הדעת שיסתור דברי עצמו ח"ו, שכתב כמה פעמים בספריו הק' לחזק אמונת הנסים שעושים הצדיקים אפילו עכשיו (עין ליקו"מ ח"א סי' קפ"ו וחי' סי' ל"ה), מכל שכן הנסים של הצדיקים הקודמים ז"ל ז"ע, כמו שכתוב בהתורה והתנ"ך וכו' (ליקו"מ ח"א סי' ט"ו, ובשאר מקומות (ליקו"מ ח"א סי' ד וסי' מ וסי' מ"ב, וסי' רט"ז).

אבל האמת נגלה לחפץ באמת, כי אדרבא זהו בעצמו תוקף הנס שנעשה לדניאל, שהשי"ת ברחמיו חמל עליו, על ידי ריבוי תפלותיו, שזכה לעמוד על הדבר להשיג אז גודל ידיעות טבע האריה בשרשו העליון, עד למעלה מעלה, עד שנכנעו האריות נגדו ולא הזיקוהו כלל. כי זה ידוע שכל הנסים שהשי"ת עשה לכל הצדיקים, שכולם היו על ידי תפלה [עין ליקו"מ ח"א סי' ר"ן מפורש שביטול הטבעיות ולהמשיך ההשגחה למעלה מטבע הוא על ידי כח תפלה, וזה היה כוחו של אלישע הנביא כמו שאמר ז"ל (מגילה כ"ז) ואלישע דעבר ברחמי הוא דעבר, וע"ע בהתחלת תורה ס"ו בליקו"מ. ועין במדבר פ"ג סי' ד' מפני מה ניצל דניאל מן אריות לפי שהתפלל לפני הקב"ה שנקרא אריה עיי"ש]. אבל אף על פי כן בעת הנס, סיבב השי"ת איזה סיבה לטובה, שעל ידי זה היה הנס, ועל כן ברוב הנסים צוה השם יתברך לעשות איזה דבר בשביל הנס, כמו כששלח השם יתברך את הארבה כתיב (שמות י, יב) נטה את ירך בארבה וכו', וכן בשחין כתיב (שם ט, ח) קחו מלא חפניכם פיה כבש, וכן בשארי נסים. וכן באלישע כתיב (מ"ב ד, א) ויקחו קמה וישליכו אל הסיר ולא היה מות בסיר וכו'. והלא הרבה ריווח והצלחה לפניו יתברך לעשות (הים) [הנס] בלי שום עשיית איזה דבר, אך כך דרכו יתברך, ומי יבין עוצם מפעלותיו.

כמו כן בענין דניאל שהיה הנס נפלא על ידי תפלתו, אך זה היה עיקר סיבת הנס מה שהשם יתברך חיזק את דעתו אז, בעת שהושלך לגוב אריות, שיהיה דעתו דבוקה וקשורה בהשם יתברך ובתורתו הקדושה, עד שידע והשיג סוד הטבע, איך הוא מתנהג בידיעה, היינו בידיעת אותיות התורה וצירופיהם,

ומנהיג את כל העולם, כי באורייתא ברא קוב"ה עלמא, ואזי יוכל להמשיך החיות לכל המלאכים ולכל הרברים המתנהגים על ידם כרצונו, כפי התורה והדעת ששואב מהביטול. ועל כן האדם גבוה מהמלאכים ומושל עליהם, ויכול לנוחג העולם כרצונו.

וזה בחינת הנס של דניאל שכתב רבינו' שהיה על ידי שהיה יודע טבע האריה וכו'. היינו כגיל שהיה מבטל את עצמו באור הא"ס בכל פעם, והמשיך משם דעת התורה שמשם כל כח וחיות והנהגת האריה שהוא טבעו. כי גם המלאך שהוא השכל המנהיג את האריה בטבעו, הוא יונק ומקבל מאותיות התורה. שהוא הרעת וכמ"ש שם באות הקדום שכל הנביאים מרומים באותיות התורה וכו'. וזה בעצמו בחינת אלהי שלח מלאכי וסגר פום אריותא וכו'. היינו כי זה המלאך בעצמו שמנהיג את האריה בטבעו, אותו שלח הקב"ה לסגור פיהם. כי זה המלאך הוא בחינת שכל פרטי שמנהיג האריה בטבעו, אבל דניאל בעצמו צדקתו וזה לשאוב דעת גבוה ממנו שכל דעת המלאך שהוא שכל פרטי הוה שממונה על האריה הוא מקבל ויונק ממנו, על כן בוודאי היה דניאל מושל עליו, ועל כן נכנעו האריות לפניו.

נמצא שכל מה שהאדם מבטל את עצמו בו יתברך, שעל ידי זה בורח מהיסורים ושואב משם תורה, שעל ידי זה מתנחם מהיסורים אח"כ כגיל, על ידי זה בעצמו הוא יכול לבטל היסורים לגמרי, כי הוא מושל על טבע היסורים בידיעתו שהוא התורה ששואב מהביטול, אבל לפעמים מתגברים היסורים כל כך עד שמבלבלים דעתו ח"ו ואינו יכול לשאוב התורה שהוא הדעת כראוי, ואזי יכולים היסורים לשלוט עליו ח"ו. ועל כן באמת מצינו גדולי הצדיקים שהיו קוראים את היסורים על עצמם, ואח"כ משלחים אותו כרצונם, כמו שאמר רבותינו ז"ל על רבי אלעזר ב"ר שמעון בבבא מציעא, וכן שמעתי ממנו ז"ל וכו' עיין בחיי מוהר"ן [לכאורה הכוונה לשבחיו הר"ן ח"ב]. ועל כן מי שיש לו יסורים או חולה בתוך ביתו צריך לבוא להחכם שהוא הצדיק האמת כמו שאמר רבותינו ז"ל, כי לאו כל אדם זוכה לזה לשלוט על הטבע בידיעתו רק החכם הצדיק והאמת שיכול לבטל עצמו. ולכן כל פעולות הצדיק לבטל היסורים והחולאת הוא על ידי תפלה, כי עיקר הביטול הנ"ל הוא בשעת התפלה וכגיל, וכן הנס של דניאל שניצול מגוב האריות על ידי ענין תפלה, הכל היה על ידי ריבוי תפלותיו שהיה מרבה להתפלל עד שאפילו בעת שמסרו אותו על שמתפלל להשם יתברך, לא הניח את מקומו והתפלל גם אז כמפורש במקרא, כי ידע שאי אפשר להנצל מהם כי אם על ידי תפלה שהוא עיקר הביטול [עין עוד שהאריך הרבה].

ועתה ממילא תבין לסכור פי החולקים החותרים למצוא קשיות של הבל על דברי אדמו"ר זצ"ל, כאשר כבר נשמע שחרקו שיניעם על מאמר זה הנ"ל שכתב אדמו"ר ז"ל בספר הא"ב דע שלפי גודל ידיעת טבע העולם כן נכנע ונשתעבד העולם תחתיו וכו', כי הטבע מתנהגת בידיעה וכו'. כי רצו להטיל מום בקדשים כאילו רבינו' ז"ל מחוק את כח הטבע ומחליש ח"ו הנס של דניאל, חלילה מחשוב כזאת על מוח קודש ונורא כזה אשר יגע כל ימיו לסתור ולקעור ידיעות רעות של חכמי הטבע ולחזק בהתחזקות נפלא את האמונה, כמבואר בספריו הקדושים למי שמעיין בהם באמת, ובפרט בשיחותיו הקדושות, ואיך יעלה על הדעת לחשוב עליו כזאת. אבל באמת לא בדעת ידברו החולקים, והבל יפצה פיהם כאשר תבין מדברינו הנ"ל הנאמרים באמת ובתמים, כי כולם נכוחים למבין ישרים למוצאי דעת. כי איך יעלה על הדעת שרבינו' כיון במ"ש "לפי גודל ידיעת טבע העולם וכו'" לידיעה שהנבוכה חכמי הטבע שכולם נבוכים בחכמתם, כאשר רובם מורים בעצמם, ואיך יעלה על הדעת לכתוב זאת. כי הלא מעולם לא נמצא שום חכם לא מהם ולא מישראל שיתפאר שעל ידי חכמתו שיודע הטבע של חיות רעות שעל ידי זה יסגר פיהם בלי תחבולות וכלים, ומי פתי ירהר על חכם עתיק מפורסם בעומק חכמתו הנשגבה כמו אדמו"ר הקדוש זצ"ל, שגם כל החולקים בעצמם מודים שעכ"פ היה חכם נפלא מאד, איך יעלה על הדעת שיכתוב דבר זה אשר אין לו שחר לפי דעתם הרע שרוצים לגלות פנים בתורתו הקדושה שלא כהלכה.

אך באמת כל כוונתו במה שכתב לפי גודל ידיעת הטבע כן נשתעבד הטבע תחתיו, כוונתו על ידיעה אמיתית הנ"ל שידע שורש חיות טבע של כל דבר בשורשו, שזה עיקר ידיעת הטבע, כי בלא זה בוודאי אינו יודע כלל את הטבע של הדבר, כי בוודאי אין זה ידועה כשיודע שטבע האריה לכעוס ולהזיק ובאיוה דבר הוא מזיק וכו', כאשר יודע להחזיקים בזה, כי עדיין אין יודעים שורש טבע האריה מהיכן נמשך לו טבע זה, וגם כל מהות הטבע בכל פרטיה אין יודעים, ועל כן בוודאי על ידי ידיעתם אי אפשר להנצל מהאריה, על כן דעת לנבון נקל שכל כוונת רבינו', היה על פי דרך הנ"ל, וכמבואר מדבריו הקדושים בעצמו במה שכתב באות הקדום שכל הנבראים מרומים באותיות התורה עיי"ש היטב ותבין האמת לאמתו, ועיין בדברי רבינו' הקדושים וז"ל בכמה מקומות אין מספר איך הוא מגנה חכמת הטבע וקורא וצווח ככרוכיא להתרחק ממנה, ואיך יסתור ח"ו דברי עצמו. אך ערום יבין לאשורו שדבריו הקדושים בנויים על פי הדרך שכתבת, כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם וכו', וכמו שאמר רבותינו ז"ל על כל דברי התורה זכה נעשה לו סם חיים ולא זכה וכו', ודבר אלהינו יקים לעולם עכ"ל].

ומי שמשים לב למה שכתב באות הקדום לזה יוכל להתנוצץ לו שם מעט גדולת רבינו ז"ל הקדוש והנורא וצוק"ל, עיי"ש כל תיבה ותיבה, כי כולם מנוים וספורים בדקדוק גדול, ובפרט מה שכתב שם בסוף "והזוכה

רב שלום לכבוד אהובי חתני כבני, חביבי וידידי הרבני המופלא מו"ה ברוך נ"י [חתן מוהר"ג בעלה של הרבנית מרת חנה צירל ע"ה]. עם שלום זוגתו היא בתי ידידתי הצנועה מרת חנה צוריל תחי', עם שלום בתכם אסתר שיינציא תחי'.

מכתבך קבלתי אתמול, ונהנתי בשמעי משלומכם הטוב אך לא יפה עשית אשר מחמת טרדתך לא הזכרת דבר משלום זוגתך היא בתי תחי', ומשלום בתכם תחי', נא להודרו להודיעיני ככל פעם משלומכם ומשלום כל אחד ביוחד, ובפרט מבתי ונכדתי שחי'. הנה הפאסטאייא עדיין עומד בביתי, ואיני יודע כלל מתי יצא, ומחמת זה גם כלתי חיי וועלי' תחי' אינה בביתי, כי אין לה מקום ללון בביתי כידוע לך, ועדיין היא בברסלב בבית בני ר' שכנא שחי' [עיין לעיל מכתב ר"ט ו"ל: יום ג' ב' דחוח"מ פסת, תקצ"ו וכו', והנה הפאסטאייא עדיין עומד בבית, וגם זה לטוב בודאי, וזאת צריכים להאמין בודאי כי לא לעולם יריב ולא לנצח וכו', ובודאי יבא היום אשר יראו בשמחתנו והם יבשו, וגם עתה תהלה לאל אין לנו להתבייש כלל עכ"ל]. יתר מזה אין חדש להודיעך, ומוסר כתב זה נחוצך מאד, ואי אפשר להאריך.

השם יתברך ירחם על אביכם [הרה"ח ר' שלמה מבראחילאו, עיין מכתב קצ"ג, ור"ט] ועליכם, וירחיב ידו וימלא כל מחסורכם. והעיקר שיחזק ה' יתברך את לבבך להתחזק בתורת ה' ובתפלה ולבטוח בה' כי לא יעזוב אתכם, כי אין שום עצה לשום אדם בעולם כי אם בטחון [כלשון רבינו בחיי מוהר"ן סי' תקא' נאר בטחון]. והעיקר התחזקות הבטחון הוא על ידי התחזקות בתורה ותפלה כל היום. כי העולם צל עובר, ואיך שיהיה נבלה ימינו בשוה, ואין מלוין לו לאדם וכו' [אבות פ"ד מ"ט]. ואם כי הכל יודעין זאת, צריכין לחזור ולזכור זאת בכל יום. ולא על חנם הזכיר לנו התנא זאת, אף על פי שידוע לכל, כי אם להזכיר את האדם שלא ישכח בכל עת את תכליתו הנצחי [עיין מכתב רכ"ה כע"ז].

והשם יתברך יאריך ימיכם ושנותיכם בטוב ובנעימים.

נתן מברסלב

ושלום לאביכם נ"י ולכל בני ביתו, ולאביכם הזקן נ"י ולכל בני ביתו. [עיין מכתב רט"ז]

סימן רכ"ג

ברוך השם, מוצאי שבת במדבר תקצ"ו

אהובי בני חביבי, קבלתי מכתבך כולם. ואין כפי מלה להודיעך עתה, אך מחמת שמוסר כתב זה בא לביתי הוכרחתי למען אהבתך לשלוח על ידו כתב ידי.

ותהלה לאל אתנו החיים והשלום, ובשעה זאת גמרתי ההבדלה. וימי השבועות ממשמישן ובאיך, שבועות חדש שלא עבר עלי כזאת זה כמה שנים [יש להעמיק בדבריו הק' במה שכ' זה כמה שנים]. כי בשבועות שנת תקס"ג שנה ראשונה להתקרבנות של מוהר"ג לרבינו' דר מוהר"ג בנעמרוב, והי' למוהר"ג מניעות גדולות מביתו מאביו ומחנותו להיות על חג השבועות ומעוצם המניעות החזיר אותו על שבועות לנעמרוב, ואמר לענין זה מוטב שיתחלל שבת אחת וכו' [ימי מוהר"ג ח"א סי' ל"ה], וע"ע חיי מוהר"ן (סי' תקצ"ד) בעת שבאתי אליו מנעמירוב אני וחברי ר' נפתלי קודם שבועות וכו'. שאהיה מוכרח להיות בנעמרוב, ויהיה פחד מלהתקבץ יחד לומר יחד אקדמות. ואם לא מנעו המונעים כי אם אמירת האקדמות של הקיבוץ הקדוש שלנו גם כן ראוי שיבא עליהם מה שיבא. אך אף על פי כן קויתי לה' שיומשך עלינו קדושת שבועות זמן מתן תורה בחסדו הגדול.

ואתה בני חביבי, כרצונך תעשה בענין ביאתך לפה, כי אני איני יכול ליעצך עתה בזה. והש"ת ברחמי ישמחנו בשמחת מתן תורה, ונזכה על כל פנים מעתה להכין עצמינו כראוי על חג השבועות. ובזכותו הגדול נזכה שיומשך עלינו קדושת התורה, נגילה ונשמחה בישועתו.

דברי איבך המחיה ומשמת עצמו בכל עת, במה שזכיתי להתקרב ולידע מאדומ"ר זצ"ל, מרבי קדוש ונורא כזה, מתורה כזאת וכו', אשרינו וכו'.

נתן מברסלב

ועל ידי זה ניצל מהם. כי זה יכול כל אדם להבין שהיא נס נפלא שיהיה דעתו חזקה בעת צרה כזאת, כשהאריות שואגים בקולם הנורא ומשליכים אותו ביניהם, ואף על פי כן יעמוד בדעתו להשיג ולידע טבעם בשרשם העליון, על פי רזין עליונים הגנוזים בהתורה הכלולים בו יתברך, עד שינצל על ידי זה, בוודאי אין נמצא עתה מי שיעמוד בזה. והלא מה שגם כל רז לא אניס ליה לדניאל, זהו בעצמו נס נפלא. וזכה לזה על ידי תפילה כמפורש שם בדניאל שהתפלל על זה, וצוה לחביריו חנניה נישאל ועזריה שיתפללו להש"ת על זה, "ואדיין בחזון לילה רזא גליא" [עיין דניאל ב', י"ט], וכמו כן כשרצו להשליכו לגוב אריות התפלל להשם יתברך עד שהשם יתברך פקח עיני דעתו שהשיג סודות ורזין שמהם כל כח הטבע של האריות, ועל ידי זה נכנעו האריות נגדו וניצל מהם.

והלא זה עיקר שלימות האמונה להאמין שהטבע מתנהג על ידו יתברך, והטבע בעצמה הוא השגחה [עיין לקורמ ח"ב סי' י"ט], ומי שיש לו אמונה זאת בשלימות הוא יכול לשנות הטבע. כי יודע האמת שאין טבע כלל, רק השם יתברך מנהיג עולמו כך בסדר הזה, שתהיה היבשה יבשה והים ים, שזה נקרא אצל העולם טבע, אך ברצונו משנה הסדר הזה, ומהפך הים ליבשה, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל [תענית כ"ה] מי שאמר לשמן וידליק, הוא יאמר לחומץ וידליק.

הבלל, שכל הנסים הם רק על ידי זה על ידי שמאמינים שכל סדר הטבע מתנהגת על ידו יתברך, שמנהיג ומקיים עולמו על ידי אותיות התורה וצירופיהם, ומי שיוודע כל זאת יכול לעשות נסים נפלאים ולשנות הטבע, כי יודע שהכל ברצונו יתברך. אבל הכל על ידי תפלה, כי ידיעה זאת אי אפשר להשיג בכל פעם, כי אם על ידי תפלה.

ובוחן לבות הוא יודע האמת, שאנחנו צועקים באמת יותר מהחולקים "מי שענה לדניאל בגוב האריות הוא יעננו" [בסליחות בסוף הסדר], בפרט עתה שאנו בין שיניהם, יותר מבפי אריות, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ו' מוטב שיפיל אדם עצמו לגוב אריות וכו', ואין לנו על מי להשען כי אם על אבינו שבשבמים, מי שענה לדניאל וכו', ולכל הצדיקים והחסידים וישרים והתמימים, הוא יעננו ויצילנו מחרב מפיהם, ויבושו ויכלמו מבקשי נפשינו, יבושו ויבהלו מאד כל אויבינו ישונו יבושו ר'גע [ר"ת אי"ה, עיין לקורמ ח"א סי' רע"ו]. המכתב נכתב בחודש אייר, ועיין חיימי השמטות לסי' קכ"ג) אמן כן יהי רצון.

ומאד מאד נפלאתי עליך חביבי, מה שהתחיל דעתך להתבלבל מקושיא זאת. כי אפילו אם היתה איזה קשיא ופליאה, הלא כבר מפורסים שעל הצדיק בהכרח שיהיה קשיות ופליאות כי הוא מתדמה ליוצרו וכו', כמבואר בספריו הק' [לקורמ ח"ב סי' נ"ב], וכל זה הוא להזכיר אותך וחבירך, להתחיל לחדש לצעוק להשם יתברך להתקרב אליו יתברך באמת, מאחר שאתם רואים שעדיין חותרים עליכם וכו'. בעל הרחמים יחוס עלי ועליכם שנוכה לילך בדרכיו האמתיים, למען לא נבוש לעולם, נגילה ונשמחה בישועתו. יתר מזה אי אפשר להאריך על פני השדה.

דברי אוהבו באמת לנצח

נתן מברסלב

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה. ובפרט לידידי כנפשי, אחי וחבירי, הוותיק וחסידי המפורסם, מו"ה נפתלי ולכל בני ביתו ולכל הנלווים אליו שלום וישע רב [מגדולי תלמידי רבינו' ז"ל דר באומין, וכנראה שהמכתב הזה נכתב לאומאן, ואף שר' שמואל וויינבארג שאליו נשלח המכתב הזה היה גר בברסלב עכ"ז מצינו ששהה גם באומאן, עיין מכתב קע"ד]. נא אחי חביבי לכתוב לי מיד אגרת בכתב ידו בעצמו, כדי להשיב נפשי בעת כזאת, ועת צרה הוא ליעקב וממנו יושע [יח"ל ז'.

נתן הנ"ל

סימן רכ"ב

ברוך השם, יום ה' כ"ו למספר בני ישראל תקצ"ו לפ"ק, נעמרוב

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה

סימן רב"ד

ברוך השם, אור ליום ה' פרשת שלח לך, תקצ"ו, נעמרום לפ"ק.

בעל הישועות ובעל הנחמות, הוא ינחם את בני חביבי, חמדת לבבי, הותיק הרבני מו"ה יצחק שיחי, עם כל יוצאי חלציו שיחי, לאורך ימים ושנים טובים, אכ"ר.

זה סמוך לעת ערב בא במחיצתי, גיסך ידידי הרבני מו"ה יוסף נ"י [מוזכר לעיל מכתב ר"ה, וממה שמוהר"ג מתארו כאן ושם "ידידי" וכן "תניעין היטב עם גיסך ועם אוהבנו באמת" נראה מזה שהיה מקורב למוהר"ג]. והביא מכתב קצר מאתך, ואז הבנתי צרתך אשר היא צרתי, אשר נפקד נפש בתך הקטנה ע"ה תנצב"ה, ולא היה לי פנאי להצטער ולהתנחם, כי הוכרחתי לדבר עמו, ובתוך כך זמן המנחה הגיע. ועתה הבנתי מקודם מרירת צעקתך באגרת הקודם על ידי ר' מרדכי נ"י [ר' מרדכי ב"ר יעקב מטולטשין מתלמידי מוהר"ג], והאגרת שבכרסלב עדיין לא הגיע לידי, כאשר תשמע ממוסר כתב זה.

והנה לנחם אותך בפשיטות כדרך העולם אין מהצורך, כי מאל"ך תבין כי כאלה וכאלה עוברים על כל העולם. ורבים שתו רח"ל, ובפרט בקהלתכם בעתים הללו, ה' ישמור אותם מעתה [אפשר שהיה אז קצת מגפה רח"ל בטולטשין]. הרחמן הוא יגדור פרצתם ופרצת עמו ישראל, וינחמם ויושיעם בנחמות ציון וירושלים. אך עיקר הנחמה מכל הצרות רח"ל הוא הדעת של התורה והצדיקים האמתיים, כמו שכתוב (תהלים קט"ג) זאת נחמתי בעיני וכו', וכמבואר (בליקו"מ ח"א סי' כ"א) על פסוק (ישעיה מ"א) נחמו נחמו עמי.

וידעתי בני ידעתי כי זה עיקר צעקתך במכתבך, כמבואר שם בפירושו שאתה צועק מרה כראוי לצעוק על זה, מתי תזכה לשוב על ידי כל הרמזים והקריאות שקוראים אותך לשוב ולהתקרב אליו ית'. ובאמת על זה צריכים בוודאי לצעוק, ולזעוק בכל יום ויום. אך אף על פי כן צריכים לזכור היטיב מה שהזכירנו הוא ז"ל בכמה אזהרות להתחזק בשמחה תמיד, ולהפוך כל היגון ואנחה לששון ושמחה. ובפרט בעת צרה ח"ו, צריכין להתחזק ביותר לבלי למשוך אחר הצער ביותר ח"ו, רק לנחם ולשמח את עצמו בכל מה דאפשר, ולהפוך כל היגון ואנחה לשמחה (עין ליקו"מ ח"ב סי' כ"א). ותהלה לאל יש לך במה לשמוח גם עתה, ואי אפשר לבאר בכתב בפרט בעתים הללו.

זכור אל תשכח את כל אשר שמעת מכבר, ויותר מזה הרבה גדלו ושגבו רחמיו יתברך בלי שיעור, כי חסדי ה' לא תמנו. ויש לי עתה שיחה נאה בעיניו זה, שעיקר נסיון האדם ובחירתו הוא מחמת שאינו יודע מה נעשה עמו, כי אם היה יודע האדם כל מה שנעשה עמו בכל עת, והיכן הוא עומד ואוחז בכל עת, ואיך גם עתה יקר בעיני השם יתברך מאד מאד כל תנועה טובה וכו' שנמצא בו, בוודאי היו הכל רודפים בכל כחם להשם יתברך, והיו הכל צדיקים, אך עיקר הנסיון והבחירה הוא על ידי העלם

הידיעה. ועל כן באמת אי אפשר בשום אופן שידע האדם בחייו היכן הוא אוחז, כאשר שמעת בשמו ז"ל כי בזה תלוי הבחירה. אבל החפץ באמת לחסו על תכליתו הנצחי ראוי להתחזק על ידי זה בעצמו ולידע ולהבין על כל פנים שאינו יודע כלל, כי מאוד עמקו מחשבותיו יתברך, ומי יודע כמה יקר בעיניו תנועותיך הטובים, ודוקא על ידי זה שהוא רחוק כל כך, על ידי זה דווקא יקרים בעיניו כל תנועה והעתקה טובה אפילו כחוט השערה, בפרט שכבר גילה אדמו"ר ז"ל מזה הרבה, ודבריו חיים וקיימים נאמנים ונחמדים לעד וכו'. ויותר מזה יש בלבי לדבר בזה, אך אי אפשר להאריך בכתב מכמה טעמים.

דברי אביך המצפה לשמוע ממך בשורות טובות תמיד

נתן מברסלב

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה.

והנה עתה הגיע אור יום אור הבקר, בקר דאברהם (עין וזח"א דר"ג ע"א ובליקו"מ ח"א סי' ל"ח). ובוודאי עתה מתחדשים חסדים חדשים ונפלאים מאד כמו שכתוב (איכה ג' כ"ג) חדשים לבקרים רבה אמונתך, ואף על פי כן קשה מאד להתחיל להתפלל, כי כל יום קצר מלמעלה ורחב מלמטה (עין ליקו"מ ח"א סי' ס' וזח"א סי' רע"ט, וזח"ב סי' ד'). אך אף על פי כן צריכין להאמין שהחסדים מתחדשין בכל בקר כמו שכתוב (תהלים צ"ב, א) להגיד בבקר חסדך, ועל ידי האמונה בגודל חסדו וטובו בכל עת, על כל אדם אפילו על הגרוע שבגרועים, על ידי זה הכל יכולין להתחזק להתחיל בכל יום ובכל עת מחדש.

והעיקר הוא להרחיק המרה שחורה והעצבות, ולהפוך כל היגון ואנחה לשמחה. וכבר דברנו בזה הרבה, אך צריכין להבין מעצמו ולהכריח את עצמו בכל הכחות להכניס שמחת התורה והמצוה, שאנו זוכין בכל יום, להכניס השמחה בלבו.

ותדע ותאמין באמונה שלימה, שאחר כל הצרות והיסורין שסבלנו, ואחר כל ההרחקות שאנו רחוקים מאבינו שבשמים, על ידי מעשינו שאינם כהוגן, אף על פי כן אשרינו, אשרינו אשרינו שאנו זוכים לומר בכל יום ב' פעמים אשרינו (תפלת השחר). ואם תרגיל עצמך לשמוח בזה תוכל לזכות שעל כל פנים פעם אחד בכל ימי חיך תרגיש היטיב בלבך נעימות השמחה הזאת של "אשרינו" שאנו מיחדים שמו וכו', ואז תבין למפרע מתיקת עריבת נעימת חלקינו וגורלינו וירושנתנו, ותתחרט על העבר על שלא התחזקת להיות בשמחה יותר ויותר, ותחיה עצמך במעט השמחה שזכית בכל פעם.

והנה מעוצם אהבתך הוכרחתי עצמי לחדש לך דברי אמת, עתה בבקר קודם התפלה. וחסד לאברהם יגיל וישמח נפשינו בישועתו תמיד.

נתן הנ"ל

כוונת ההערות והציגונים בכדי להבין את המכתב הק', וברצוננו בעו"ה להדפיס כל המכתבים עם ההערות כדי לזכות את הרבים, לכן נשמח לקבל באמייל מן הקוראים היקרים "הארות" בין על דברי מוהר"ג ובין על דברינו כדי שיצא מתחת ידינו דבר נאה ומתוקן, ויאשר כוונתנו למפרע

למכתבים למערכת, וכן לכתוב מאמרים להופיע בזה עט סופר, אן להערות, וכן מי שברצונו שייגע לו העט סופר על יד האימג'ל, יפנה: **CONGHVPRINTING@GMAIL.COM** 845.781.6701 אן להפעקט: אן להודיעה על מול טוב לאנ"ש, יש לשלוח הודעה (עד יום ג' בשעה: 9:00 בבוקר):

שיעורים אויף אידיש אין ספר ליקוטי מוהר"ן!

לימוד ספ"ק ליקוטי מוהר"ן בכל יום

מען קען הערן אויף "אוצרות ברסלב" יעדן טאג א עמוד בספ"ק ליקוטי מוהר"ן

718-855-2121

געלערנט "אויף אידיש" מיט א קלאהרין הסבר, לויט די מפורשים און לויט ווי עס איז מבואר אין ליקוטי הלכות

חזקו ואמנו אחוי ללמוד ספריו "בכל יום", ולעיון ולחפש בהם למצוא בהם בכל פעם עצות להציל נפשכם (ע"ל"ת מכתב שי"א)